

Gryts kyrka

56.2056, 14.0489

När Gryts kyrka byggdes för cirka 800 år sedan bestod byggnaden av ett smalt, brett västtorn, långhus, kor och absid. Den uppfördes förmodligen av någon som blivit upplärd av en av de mästare som var verksamma vid byggandet av Lunds domkyrka.

På sydsidan fanns tidigare ett vapenhus som troligen byggdes under 1300- eller 1400-talet, men detta vapenhus revs 1869 och materialet användes till att bygga sockenstugan, som står strax utanför kyrkogårdsmuren och idag rymmer ett kyrkomuseum.

Den medeltida mur som omger kyrkogården har stigluckor, vilket är ovanligt idag, och de flata stenar som kröner muren är delvis hämtade från ett järnåldersgravfält i närheten.

Det nuvarande tornet är från omkring år 1500.

En gravsten vid södra långhusväggen är rest över ryttmästaren Carl Jacob Böckler som förde Wanås ryttare under Karl XII:s ryska fälttåg och sårades svårt i slaget vid Ljesna 1708. Han dog två år senare på Wanås.

Gryts kyrka var så kallad patronatskyrka till Wanås slott, och under senare hälften av 1700-talet uppfördes i norra delen av långhuset ett gravkapell, uppfört av Betty Jennings, som var innehavaren av Wanås. Under golvet vilar förutom Betty Jennings även ytterligare fem medlemmar av hennes familj. I kapellet finns också den privata läktaren med sammetsklädda stolar reserverade för patronus och hans familj kvar.

Altaruppsatsen går i barockstil och är daterad 1636.

Även predikstolen är från 1600-talet och är rikt skulpterad med bilder föreställande Jesus och de fyra evangelisterna och med Christian IV:s namnchiffer.

Kyrkan har två dopfuntar. Den yngre är i ek, emedan den äldre dopfunten i sten är från medeltiden och kom tillbaka till kyrkan 1959 efter att ha varit på avvägar i trehundra år. Den användes bland annat som grisho på en gård i bygden. När dopfunten hittades var den i svårt skadat skick. Foten saknades, men man lyckades finna granit av samma grönaktiga nyans och lät hugga en ny fot.

På 1980-talet renoverades och rekonstruerades kyrkans orgel som delvis härstammar från 1837 då orgeln tillverkades av en av landets främsta orgelbyggare, Pehr Zacharias Strand i Stockholm.

Källor:

Webb: medeltidakyrkoriskane.blogspot

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4